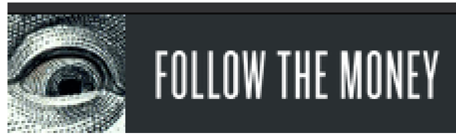
Follow the Money dinsdag 11 mei 2021

Pfizer sluist miljardenwinst weg via Nederland

Henk Willem Smits
3 Connecties
19 Bijdragen

Pfizer verdient miljarden aan coronavaccins die overheden inkopen. De vaccins zijn mede ontwikkeld dankzij research van universiteiten en worden betaald met belastinggeld. Maar Pfizer betaalt liefst zo min mogelijk belasting. Via Nederland weet het bedrijf aan de greep van belastingdiensten te ontkomen.

Je zou het niet zeggen als je ervoor staat: dit fantasieloze bakstenen gebouw op een kantorenpark in Capelle aan den IJssel herbergt een miljardenbedrijf. Er wordt jaarlijks meer dan 36 miljard euro omgezet, wat maakt dat het gemeten in omzet bij de 15 grootste bedrijven van Nederland hoort. Bij zulke bedragen verwacht je eerder een groot, prestigieus en glanzend gebouw op een prominente plek.

Hier huist de Nederlandse vennootschap van Pfizer. Het bedrijf verwacht een goed jaar tegemoet te gaan: over 2021 hoopt Pfizer meer dan 21 miljard euro omzet te boeken met het coronavaccin dat het samen met het Duitse BioNTech ontwikkelde.

Pfizer, eerder vooral bekend als de producent van Viagra, heeft goud aangeboord. Pfizer en BioNTech hadden hun vaccin als eerste op de markt, en van vragen omtrent bijwerkingen is – anders dan bij enkele concurrenten – vooralsnog geen sprake. In de eerste drie maanden van dit jaar zag het bedrijf zijn omzet met 42 procent stijgen naar 14,6 miljard dollar. Dat is goed voor ons allemaal, meldde Marc Kaptein, directeur van Pfizer Nederland in een open brief in *de Volkskrant*. Hij stelt dat het bedrijf 2 miljard dollar heeft geïnvesteerd in de ontwikkeling van het vaccin. Pfizer en BioNTech verwachten in 2021 voor 21 miljard euro aan vaccins te verkopen. De winstmarge op dat bedrag zit volgens Pfizer ‘hoog in de twintig’. Bij 25 procent zou de winst ruim 5,2 miljard euro bedragen.

En dat is nog maar het begin. Vorige week kocht de EU 1,8 miljard extra doses Pfizer/BioNTech-vaccins in. De vaccins zijn waarschijnlijk nog jarenlang nodig voor miljarden mensen, omdat herhalingsprikken noodzakelijk zullen zijn om covid-19 de pas af te snijden.

Dossier

Coronacrisis

De coronapandemie zet de wereld op zijn kop. Wie betaalt de rekening? En wie profiteert?

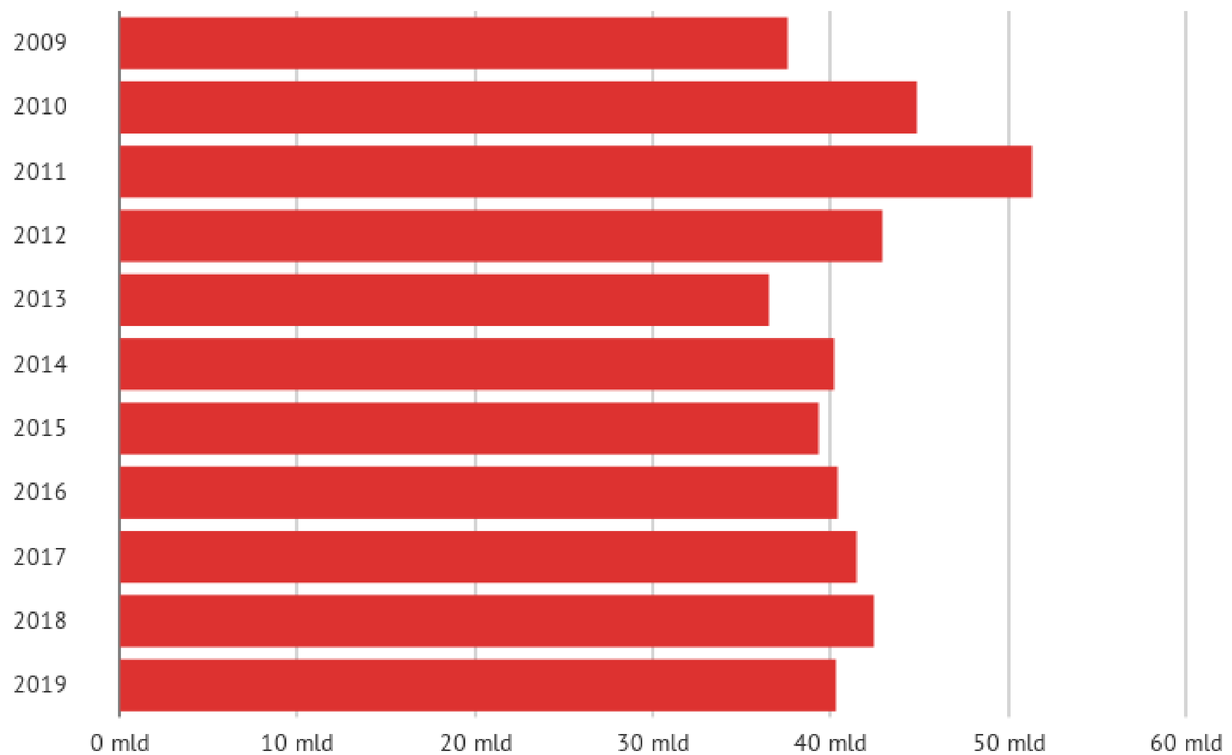
‘Er ging altijd al veel geld naar de farmaceutische industrie, en dat zal nu nog veel meer worden,’ zegt Vincent Kiezebrink van Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen (SOMO), een onafhankelijke onderzoeksgroep. ‘Die bedrijven zullen alleen maar machtiger worden. En terwijl er veel publiek geld gaat naar de ontwikkeling van medicijnen, maakt deze industrie op grote schaal gebruik van belastingparadijzen.’ Dat blijkt onder andere uit onderzoek van Oxfam Novib uit 2018, dat van de vier grootste farmabedrijven alleen al in Nederland 135 dochterondernemingen identificeerde.

Winstmachine

De miljarden die Pfizer van overheden ontvangt voor zijn vaccin, zal het van oorsprong Amerikaanse bedrijf waarschijnlijk – net als zijn andere opbrengsten – door belastingparadijzen sluizen. Het gaat onder meer om Nederland, Luxemburg, Ierland en Delaware. Zo vinden we een Nederlandse bv van Pfizer in het Handelsregister, AHP Manufacturing, die onder een Luxemburgse vennootschap valt, Pfizer Shareholdings Intermediate SARL. Uit de statuten daarvan blijkt weer betrokkenheid van vennootschappen in Gibraltar.

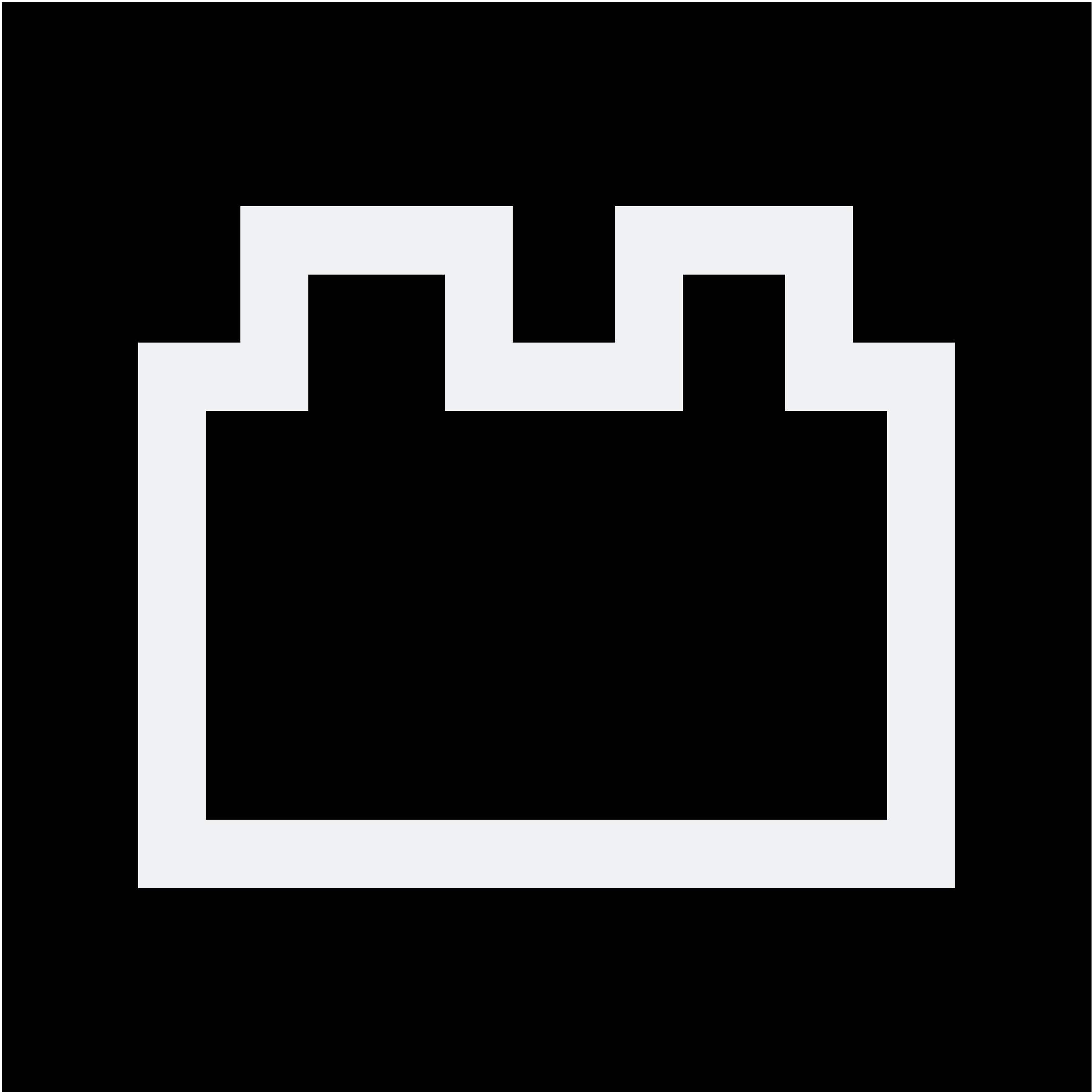
Veel van Pfizers activiteiten buiten de VS vallen onder een vennootschap in Capelle aan den IJssel: C.P. Pharmaceuticals International CV (CPPI). CPPI heeft ruim 350 deelnemingen over heel de wereld, waaronder tientallen in de belastingparadijzen Ierland (25) en Luxemburg (26).

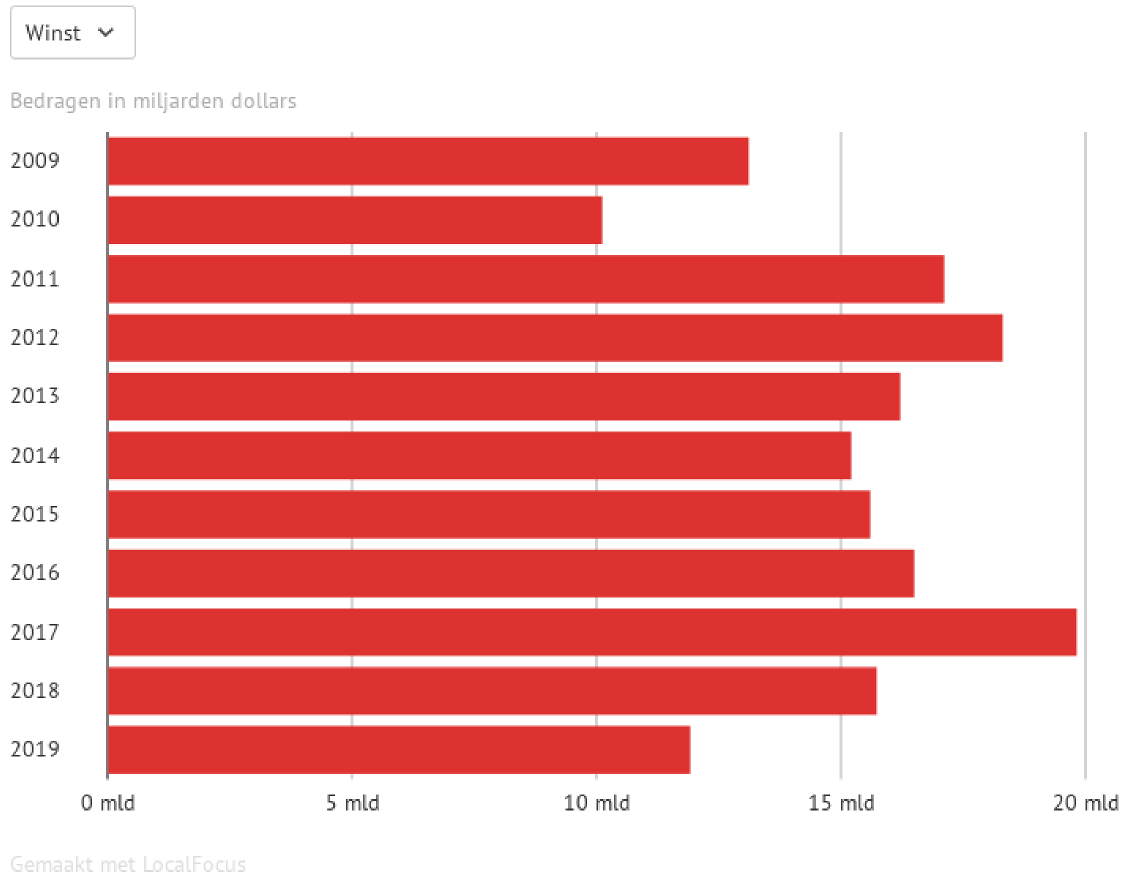
Het Nederlandse CPPI draaide in het boekjaar 2018/19 een fenomenale omzet van 40,3 miljard dollar, zo’n 36 miljard euro, en boekte een megawinst van 11,9 miljard dollar, 10,7 miljard euro. En dat met slechts . Ter vergelijking: Ahold Delhaize heeft 1.200 mensen op het hoofdkantoor in Zaandam.

De winsten van CCPI van het afgelopen decennium variëren van 10 miljard dollar in 2010 tot bijna 20 miljard dollar in 2017. Bij elkaar opgeteld komt dat uit op het astronomische bedrag van 169,5

miljard dollar in tien jaar.

Vaste gast in belastingparadijzen

Pfizer maakt er geen geheim van dat het verhoudingsgewijs fors minder belasting betaalt dan de bakker om de hoek. In zijn jaarverslag over 2019 maakt het melding van een ‘effectief belastingtarief’ van 13,5 procent (p. 62). Het jaarverslag van de vennootschap in Capelle aan den IJssel, CPPI, stelt zelf dat het te maken heeft met een ‘effectief belastingtarief’ van 14,7 procent in 2018/19. Anders gezegd: CPPI betaalde 2 miljard dollar aan belasting. Een jaar eerder was dat nog 17,4 procent, goed voor ruim 3 miljard dollar aan belasting.

Dat klinkt als een mooie bijdrage aan de Nederlandse schatkist, maar helaas: dat is wat de buitenlandse dochters in hun thuisland afrekenen. In Nederland betaalt CPPI niets, blijkt enkele bladzijden verder. Het jaarverslag meldt: ‘Overeenkomstig met de Nederlandse belastingwet wordt CPPI CV als beschouwd voor Nederlandse belastingdoeleinden en is daarom geen onderwerp voor de Nederlandse vennootschapsbelasting of dividend inhoudingsbelasting.’ Over de 10 miljard euro winst hoeft dus niets te worden afgedragen. Alle winst kan als dividend worden uitgekeerd aan de vennoten, en wordt niet belast.

Dossier

Dossier: Moneyland Nederland

Follow the Money doet verslag van de wereld waarin iedereen die iets te verbergen heeft, ongestoord geld kan oppotten en uitgeven.

Door de gekozen structuur kan het geld belastingvrij Nederland verlaten. Een cv – commanditaire vennootschap – is helemaal niet bedoeld voor dit soort bedrijven; zij is bedoeld om een groep mensen ergens in te laten investeren. Bijvoorbeeld in vastgoed, of om films te produceren. Stille vennoten (commanditair) leggen het geld in waarmee de beherend vennoot kan investeren of produceren.

Het voordeel van een cv is dat die in belastingtermen 'doorzichtig' is; oftewel, de fiscus 'ziet' deze entiteit niet. Een cv stort haar opbrengsten immers door naar de vennoten, en die zijn zelf al belastingplichtig. 'Het is altijd lastig om precies te zien wat een multinational doet, maar dit lijkt op een klassieke cv-bv-constructie die veel Amerikaanse multinationals gebruiken,' zegt Jan Vleggeert, hoogleraar belastingrecht van de Universiteit Leiden.

'Je hebt een cv in Nederland, daaronder hang je een heleboel vennootschappen uit de hele wereld, en de vennoten zijn entiteiten in jurisdicties met hele lage belastingen. In de cv breng je intellectueel eigendom onder – in het geval van een farmaceut bijvoorbeeld patenten op medicijnen – , waarvoor je de dochters royalty's laat betalen. De Nederlandse fiscus ziet de cv niet, waardoor het geld onbelast naar de vennoten gaat. De Amerikaanse belastingdienst ziet een cv wel als een lichaam, maar kon tot voor kort niet heffen, tenminste: zolang een Amerikaans bedrijf het geld niet naar de VS haalt, maar als "spaarpot overzee" bij de Nederlandse cv laat. De cv kan het geld dat ze hebben, weer uitlenen aan dochterondernemingen.'

Pfizer heeft niet de moeite genomen te verhullen dat het om een schijnconstructie gaat. CPPI kent het minimum van twee vennoten. De bewuste vennoten zijn twee Pfizer-dochters in Delaware, een Amerikaanse staat die als bekend staat. Beide limiteds, Pfizer Manufacturing LLC en Pfizer Production LLC, hebben dezelfde bestuurder.

Woordvoerder Pfizer

"Te allen tijde, en overal waar we actief zijn, houdt Pfizer zich aan alle boekhoud- en belastingwetten en betaalt het alle verschuldigde belastingen"

Ook de Amerikaanse tak van Pfizers vaccinpartner BioNTech zit in Delaware. Vrijwel elk Amerikaans bedrijf is er gevestigd. De motieven daarvoor zijn uiteraard fiscaal, maar er zijn ook andere: laks toezicht, gebrekkige transparantie en een zeer beperkte bestuurdersaansprakelijkheid. Dat laatste is een prettig gegeven in een land waar je al voor de rechter kan worden gedaagd wanneer je iemand te hete koffie serveert.

'Er is geen sluitende definitie wanneer je een belastingconstructie "agressief" kunt noemen,' zegt hoogleraar Vleggeert. 'Maar je ziet dat dit bedrijf echt streeft naar nul euro belasting betalen. Zo'n constructie tuig je niet per ongeluk op.' De VS hebben het in 2018 lastiger gemaakt om dit soort 'hybride' constructies met alternatieve organisatievormen zoals de cv te gebruiken. 'Je ziet daarom nu veel bedrijven, ook Pfizer, die structuur aanpassen,' legt Vleggeert uit. 'Er staan inmiddels geen

patenten meer op de balans. CPPI lijkt vooral nog als houdstermaatschappij voor al die dochters te dienen; dat kan verklaren waarom de omzet en winst van CPPI nog steeds zo hoog waren in 2019.'

'Waarschijnlijk komen er andere ontwijkstructuren voor in de plaats,' verwacht Kiezebrink van SOMO. 'Of die minder agressief zullen zijn, is moeilijk te voorspellen. Dat Pfizer zal blijven proberen belasting te ontwijken lijkt me aannemelijk; hoe die nieuwe structuren eruit komen te zien, kan ik niet zeggen. Voor hetzelfde geld vindt een slimme fiscalist een nieuw, nog groter gat in belastingwetgeving, en dan zijn we terug bij af.'

'Pfizer doet zaken in meer dan 150 landen over de hele wereld', laat de woordvoerder van het bedrijf weten in een reactie op vragen van Follow the Money. 'Te allen tijde, en overal waar we actief zijn, houdt Pfizer zich aan alle boekhoud- en belastingwetten en betaalt het alle verschuldigde belastingen.'

Gerelateerde artikelen

- Hoe Uber via Nederland nog altijd belasting ontwijkt
- Amsterdams trustkantoor krijgt hoge boete voor rol bij fraude in Mozambique
- Magnitsky, Russisch roofkapitaal en de twijfelachtige dubbelrol van Nederland

Henk Willem Smits
Historicus en journalist met kennis van belastingontwijking, fraude en corruptie.
Gevolgd door 30 leden